

Raadpleging – Schoolondersteuningsorganisaties

26 augustus 2013

Zowel binnen het onderwijs als bij de inspectie zijn er veel ontwikkelingen tegelijk aan de gang. Zo is er de vraag of naast (zeer) zwakke scholen ook scholen boven basiskwaliteit een oordeel zouden moeten krijgen en komt er meer toezicht op schoolbesturen. Deze ontwikkelingen hebben invloed op het werk van de inspectie en daarom wordt er gewerkt aan vernieuwingen in het toezicht. In zogeheten raadplegingen en klankbordgroepen vragen we daarvoor gerichte feedback aan leerlingen, ouders, schoolleiders en besturen over wat goed gaat en wat beter kan.

Dit is het verslag van een van de raadplegingen. Alles wat hier in staat is een weergave zoals door de inspectie vastgelegd. De inhoud is niet geautoriseerd door de deelnemers.

Aanwezig

Vertegenwoordigers van: CPS, KPC, SLO, CINOP, School aan zet, Steunpunt taal en rekenen, Maatschap Onderwijs, Programma Beter Presteren Rotterdam en Edventure.

Vorm

De raadpleging heeft de vorm van een groepsgesprek. Het verslag is onderverdeeld in de onderwerpen die gedurende het gesprek naar voren kwamen.

Kwaliteitssystemen

- We moeten komen tot een systeem waar inspectie en scholen op moeten kunnen vertrouwen. Scholen hebben wel het gevoel dat kwaliteitssystemen nodig zijn, maar de vraag is wie eigenaar is. De algemene opvatting is dat een kwaliteitssysteem in de eerste plaats van de school zelf is.
- Opbrengstgericht werken is een manier van verantwoorden, maar ook van ontwikkelen. Bij het ontwikkelen spelen ook schoolondersteuningsorganisaties een rol.
- Bij scholen leeft het beeld dat ze van de inspectie een kwaliteitssysteem moeten hebben. Dit zegt ook veel over de onmacht bij schoolleiders om hun team in beweging te krijgen.
- Toezichtkader BVE: daar wordt al veel uitgegaan van de aanwezigheid van een kwaliteitssysteem. Dat heeft ook een meer bestuurlijke insteek dan in PO en VO. De helft bij BVE slaagt er tegelijkertijd niet in om een kwaliteitssysteem te hebben dat het werk van leraren bereikt.
- Een kwaliteitssysteem is geen doel op zich maar een instrument om kwaliteit van onderwijs te verbeteren. Zorg dan dat het de klas bereikt en bekijk als inspectie of dat lukt.
- Het ontwikkelen van kwaliteitssystemen is een groeiproces in het onderwijsveld en heeft twee kanten: wat wil de inspectie weten versus: wat kunnen scholen laten zien. We moeten uitgaan van een complementaire rol tussen dat wat scholen zelf beter op orde krijgen en dat wat de inspectie ziet en meegeeft.
- Het is belangrijk om te kijken naar de fase en wijze van ontwikkeling naar een kwaliteitssysteem. Moet en kan dit worden opgenomen in een toezichtkader?
- Een toename van wegen en meten is geen indicatie dat de kwaliteit van het onderwijs omhoog zal gaan.

- Er wordt veel geïnvesteerd in kwaliteitssystemen, maar die zijn nog erg weinig gericht op effecten. In het onderwijs is het toch telkens weer lastig om (realiseerbare) doelen te stellen en daar naar toe te werken.
- Een valkuil van de inspectie is om met bepaalde modellen de scholen te bezoeken en daar teveel op te sturen. Scholen moeten meer naar lerende organisaties gaan: waarom lukt het niet? Daar ben je nu heel slecht in. Waar ligt dat nu aan?
- Scholen bewuster maken: 'welke leerlingen wil je als school afleveren'.
- Er wordt gewezen op het risico dat een gesprek over kwaliteit al snel versmalt. Als je je als inspectie verder wilt ontwikkelen tot instituut van kwaliteitszorg is een definitie van kwaliteit nodig.

Gedifferentieerd toezicht

- Gedifferentieerd toezicht geeft een positieve insteek om scholen te stimuleren.
- Gedifferentieerd toezicht houden heeft twee kanten: de zachte kant: goede voorbeelden geven en de harde methode: compensatieafspraken maken.
- Er zit een risico in het uitdelen van predicaten: het gaat om de dialoog. Een predicaat is iets definitiefs en geen goede start voor een dialoog. In de kern wil je dat processen bij scholen verbeteren en niet dat ze een predicaat willen halen.
- Kwaliteit heeft verschillende dimensies: onder basiskwaliteit moet je wel hard zijn. Naar de bovenkant toe wordt dat steeds moeilijker.
- Hoe formuleer je een predicaat in één uitdrukking. Wanneer heb je toegevoegde waarde als school?
- Een etiket leidt niet tot stimuleren / wel tot stimuleren. Verschillende meningen.
- Er moet goed gedefinieerd worden wat kwaliteit is. Het is niet alleen een cijfermatige ontwikkeling, maar het gaat ook bijvoorbeeld om het gebied van vorming.
- Belangrijk zijn vooral ook de kwaliteit en opleiding van docenten.
- Hoe komt het dat scholen niet beter worden, is daar zicht op. Helpt alleen een prikkel?
- Als de inspectie oordelen uitspreekt en de criteria helder zijn, komen scholen wel in beweging.
- Warm pleidooi om bij beoordeling veel meer uit te gaan van de toegevoegde waarde van een school. Wanneer heb je toegevoegde waarde als school?
- Gedifferentieerd toezicht houden is veel werk: moet de inspectie groter worden met meer mensen? Er moet goed nagedacht worden over wat er uiteindelijk belandt op school. De inspectie moet vasthouden aan de eigen doelstelling en taak.
- De beoordeling goed en excellent vragen een andere manier van beoordelen. Het stempel excellent stimuleert meer dan gedacht maar is wel telkens een unieke situatie.
- De vraag wordt gesteld of de inspectie ook het begrip risico gaat oprekken? Wordt de lat voor basiskwaliteit ook hoger gelegd?
- Het is goed om harde oordelen te vellen. Er is wel zorg over waar het oordeel op wordt gewaardeerd.
- De inspectie moet ook iets zeggen over wat de school zelf wil qua ambities.
- Predicaten goed en excellent vragen om een andere manier van beoordelen.
- Als alle oordelen openbaar zijn, gaan scholen wel nadenken.

Leiderschap

- Er wordt veel geïnvesteerd in kwaliteitssystemen die gericht zijn op effecten. Wordt leiderschap ook gemeten?
- De inspectie zou de kwaliteit van de schoolleiders wel moeten beoordelen
- Of een school goed is of niet, heeft eigenlijk altijd te maken met (gebrek aan) leiderschap.
- De inspectie kan kijken naar wat een organisatie doet aan zichtbaar gebrek aan leiderschap. Bijvoorbeeld: een school die eindeloos trainingen afneemt, zonder echt te weten wat doel daarvan is. Dan is het nodig om in gesprek met de school te gaan en hen bewust te maken van hun eigen kwaliteit.
- Het onderwerp leiderschap moet met de schoolleiders zelf besproken worden.
- Schoolleiders zijn soms onmachtig om het team in beweging te krijgen.
- In het onderwijs wordt het nog lastig gevonden om (realiseerbare) doelen te stellen en daar naar toe te werken. Dit is ook zichtbaar in leiderschap: een goede leider heeft verschillende dingen in beeld.

Zelfevaluatie

- Goede scholen bepalen de eigen koers, stellen eigen doelen en gebruiken de inspectie om het doel aan te scherpen. Ze zijn zelfbewust en dat leidt tot goed onderwijs.
- Er zijn scholen die zich puur richten op externe eisen. Hun perspectief op de inspectie is dat zij een verlengstuk van de politiek is die je onder druk zet. Dat leidt tot verschraving.
- Scholen vinden het moeilijk om de eigen opbrengsten in beeld te krijgen.
- De inspectie is een verlengstuk van de politiek: als daar iets verandert, dan verandert het toezicht ook. Switchen van perspectief.
- Scholen vinden schoolontwikkeling en opbrengstgericht werken belangrijk, maar vinden het moeilijk om de eigen ontwikkelingscapaciteit in te schatten. Ze weten niet waar ze moeten beginnen, waar ze nu staan en wie erbij nodig is. De inspectie kan ze een afspiegeling geven van waar scholen nu staan in hun ontwikkeling.

Rol van besturen

- Waar is het bestuur, hoe relevant is het bestuur in het werk op de scholen?
- In gesprek met besturen moet ook gesproken worden over de kwaliteit van de schoolleiders.
- Het bestuur is eindverantwoordelijk, maar is zeker niet altijd een onderwijskundig leider. Dat is een groot verschil tussen scholen.
- Besturen weten niet precies wat er speelt op de scholen, behalve besturen die een zwakke school hebben.
- Schoolbesturen bieden scholen van alles aan, hebben een eigen beeld van de onderwijskwaliteit, maar checken dit nooit bij de werkvloer. Daar kan de inspectie een rol in spelen.
- Besturen stellen zichzelf niet meer de vraag of ze hun eigen producten wel kennen.
- Besturen vluchten snel in instrumenten. Voor schoolondersteuningsorganisaties is het lastig om daar grip op te krijgen.
- Besturen zijn bang om de schoolleiders voor de voeten te lopen. Besturen voelen wel de urgentie om meer te kijken op de werkvloer, maar durven niet zo goed.
- De inspectie moet investeren in besturen om meer te kunnen sturen op leiderschap.
- De rollen rector en bestuur zijn in VO niet heel duidelijk. Er wordt niet zo lang op deze manier gewerkt. De vraag is welke kant dat op zou moeten gaan.

- Veranderingen gebeuren binnen scholen zelf, een school is een eigen unit.
- Het verbeteren van de kwaliteit van onderwijs gaat via de schoolleiders. Met een bestuur kan de inspectie alleen gesprekken voeren.
- In gesprek gaan met het bestuur is belangrijk, vooral waar zwakke scholen zitten. Hier kun je de toegevoegde waarde laten zien.
- De kwaliteit van onderwijs is de visie tussen bestuur, leiders en de instelling. Dus de inspectie moet veel inzetten op besturen.
- Als een bestuur vastklampt aan hiërarchie zou er bij de inspectie ook een lampje moeten gaan branden.
- Het is voor de inspectie essentieel om vast te stellen wat je van het bestuur verwacht.
- Is de inspectie in staat om besturen te beoordelen?
- Een school kan zwak zijn om verschillende redenen, waaronder een zwak bestuur.
- Wat te doen met raden van toezicht? Wie beoordeelt die?
- Hoe verhouden prikkels tot besturen / schoolleiders zich tot prikkels naar leraren / ouders?
- Wanneer, bijvoorbeeld bij hoeveel scholen, komt een bestuursgesprek? Een school kan zwak zijn om verschillende redenen, waaronder een zwak bestuur.

Schoolondersteuning en inspectie

- Wat is het verschil tussen schoolondersteuningsorganisaties en gesprekken met een inspecteur?
 - De inspectie spreekt zich uit over alle scholen. Schoolondersteuningsorganisaties alleen op afroep. Daar is een sence of urgency voor nodig. Als de inspectie oordelen uitspreekt, komen scholen wel in beweging.
 - Het is een goede stap om meer richting ouders te gaan: ouders kijken naar veiligheid en zorg en dat soort dingen.
- Het is belangrijk te letten op de verhouding tussen de inspectie en de onderwijsondersteuningsorganisaties. Waar ligt de grens: vergroot de inspectie de markt of beperkt die juist?